

Dosarul nr. 2ra-1689/19

Prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul Central (judecător V. Pădurari)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (judecători A. Corcenco, D. Stănilă și D. Corolevschi)

DECIZIE

16 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Irina Negoită,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Irina Negoită,
reprezentată de avocatul Aliona Rusnac, împotriva Dianei Buracinski cu privire la
încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost
respins apelul declarat de Irina Negoită și menținută hotărârea din 27 noiembrie 2018
a Judecătoriei Bălți, sediul Central,

c o n s t a t ă :

La 25 august 2017, Irina Negoită, reprezentată de avocatul Aliona Rusnac, a
depus cerere de chemare în judecată împotriva Dianei Buracinski cu privire la
încasarea datoriei de bază în sumă de 47 480 lei și a cheltuielilor de judecată (f.d. 2-
3).

În motivarea acțiunii, reclamanta Irina Negoită, reprezentată de avocatul
Aliona Rusnac, a relatat că la data de 11 ianuarie 2017, i-a împrumutat Dianei
Buracinski suma de 47 480 lei pe un termen de până la data de 01 mai 2017, pentru
care fapt a fost întocmită o recipisă.

Reclamanta a susținut că Diana Buracinski nu și-a executat obligația de
restituire în termen a sumei de 47 480 lei, iar multiplele solicitări ale reclamantei de
restituire benevolă a acestei sume nu s-au soldat cu succes.

Totodată, reclamanta a considerat că Diana Buracinski urmează să-i achite
dobânda de întârziere și penalitatea.

Prin hotărârea din 27 noiembrie 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, a
fost respinsă cererea de chemare în judecată înaintată de Irina Negoită împotriva

Dianeii Buracinski cu privire la încasarea datoriei. S-au încasat în beneficiul Dianeii Buracinski, din contul Irinei Negoită, cheltuielile de judecată în sumă de 3 500 lei (f.d. 73-76).

La 27 noiembrie 2018, Irina Negoită a declarat apel împotriva hotărârii din 27 noiembrie 2018 a Judecătoreii Bălți, sediul Central (f.d. 72).

Prin decizia din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul declarat de Irina Negoită și menținută hotărârea din 27 noiembrie 2018 a Judecătoreii Bălți, sediul Central. S-a încasat, în beneficiul Dianeii Buracinski, din contul Irinei Negoită, cheltuielile de asistență juridică suportate de Diana Buracinski în cadrul instanței de apel în sumă de 2 500 lei (f.d. 109-112).

La 08 iulie 2019, Irina Negoită a declarat, prin intermediul oficiului poștal, recurs împotriva deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 27 noiembrie 2018 a Judecătoreii Bălți, sediul Central, precum și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă integral cererea sa de chemare în judecată (f.d. 121-123; 124).

În motivarea recursului, recurenta Irina Negoită a susținut că instanțele ierarhic inferioare nu au examinat toate argumentele Irinei Negoită privind temeinicia pretențiilor înaintate în raport cu probele anexate la materialele cauzei.

În particular, recurenta a invocat că instanțele ierarhic inferioare nu au dat nicio apreciere înscrisurilor întocmite de agentul constatator, anexate la materialele cauzei, care confirmă că Diana Buracinski niciodată nu a declarat în fața organelor de drept că recurenta i-ar fi sustras o recipisă pregătită pentru o altă persoană.

La fel, recurenta a indicat că instanțele ierarhic inferioare nu s-au expus în niciun mod asupra faptului că Diana Buracinski i-a propus suma de 10 000 lei, după cum a confirmat și avocatul acesteia.

Recurenta consideră că neindicarea în recipisă a numelui său cu titlu de împrumutător nu constituie temei de respingere a cererii de chemare în judecată, or Diana Buracinski a recunoscut în fața agentului constatator că a împrumutat de la recurentă suma de 47 480 lei și că i-a rambursat această sumă, însă recipisa nu i-ar fi fost returnată.

La 12 august 2019, intimata Diana Buracinski a depus referință la recursul declarat de Irina Negoită, solicitând respingerea acestuia și menținerea deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți (f.d. 129-130).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

După cum rezultă din materialele cauzei, și anume din avizul de primire nr. DS3118114333AS, recurenta Irina Negoită a recepționat copia deciziei integrale din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți la data de 15 mai 2019 (f.d. 115).

Astfel, Colegiul consideră că recurenta Irina Negoită, care a declarat recursul la 08 iulie 2019, s-a conformat prevederilor legale, încadrându-se în termenul de declarare a recursului prevăzut la art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Prin încheierea din 25 septembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, a fost considerat admisibil recursul declarat de Irina Negoită împotriva deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți (f.d. 135).

Verificând decizia din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticile invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului declarat de Irina Negoită, casarea deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți și a hotărârii din 27 noiembrie 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Central, precum și pronunțarea unei noi hotărâri, de admitere integrală a cererii de chemare în judecată depuse de Irina Negoită, reprezentată de avocatul Aliona Rusnac, împotriva Dianei Buracinski, prin care să fie încasată în beneficiul Irinei Negoită, din contul Dianei Buracinski, suma de 47 480 lei cu titlu de datorie de bază, suma de 1 424 lei cu titlu de taxă de stat și suma de 3 000 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică, din următoarele raționamente.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă stipulează că instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Colegiul constată că la 25 august 2017, Irina Negoită, reprezentată de avocatul Aliona Rusnac, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Dianei Buracinski cu privire la încasarea datoriei de bază, și anume a împrumutului în sumă de 47 480 lei, cât și a cheltuielilor de judecată (f.d. 2-3).

În motivarea acțiunii, reclamanta Irina Negoită, reprezentată de avocatul Aliona Rusnac, a relatat că la data de 11 ianuarie 2017, i-a împrumutat Dianei Buracinski suma de 47 480 lei pe un termen de până la data de 01 mai 2017, pentru care fapt a fost întocmită o recipisă.

Colegiul observă că în această recipisă din 11 ianuarie 2017, anexată în original la materialele cauzei și semnată de Diana Buracinski, este indicat că Diana Buracinski s-a obligat să achite suma de 47 480 lei în următoarele tranșe: suma de 20 000 lei până la data de 01 martie 2017 și suma de 27 480 lei până la data de 01 mai 2017 (f.d. 35).

În aceeași recipisă mai este indicat că Diana Buracinski s-a obligat să achite 10% din sumă în cazul neachitării sumei în termen.

Astfel, Colegiul decelează că recipisa respectivă nu conține date care ar putea identifica persoana împrumutătorului.

În conformitate cu art. 867 alin. (1) din Codul civil în redacția în vigoare la data relevantă speței, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Așadar, contractul de împrumut este un contract consensual, fiind valabil

încheiat la realizarea acordului de voință asupra tuturor condițiilor esențiale.

De asemenea, Colegiul relevă că legiuitorul nu a instituit reguli speciale cu privire la forma contractului de împrumut, urmând a fi respectate regulile generale cu privire la forma convenției.

Respectiv, recipisa din 11 ianuarie 2019 nu poate servi de sine stătător temei pentru încasarea în beneficiul Irinei Negoită, din contul Dianei Buracinski, a pretinsului împrumut în sumă de 47 480 lei, deoarece aceasta nu confirmă existența unui raport juridic obligațional sub formă de contract de împrumut anume între Irina Negoită și Diana Buracinski.

Însă în aceeași conjunctură, Colegiul consideră necesar să evidențieze că potrivit art. 700 alin. (1) din Codul civil în redacția în vigoare la data relevantă speței, pentru valabilitatea unui contract prin care se recunoaște existența unei obligații este necesară o declarație scrisă de recunoaștere.

Prin urmare, în sensul art. 700 alin. (1) din Codul civil în redacția în vigoare la data relevantă speței, recunoașterea datoriei de către împrumutat, consemnată în explicațiile scrise oferite organului de ocrotire a normelor de drept, are vocația de a confirma existența și valabilitatea contractului de împrumut.

În succesiunea celor relatate, Colegiul reține că la materialele cauzei este anexată copia plângerii depuse de Diana Buracinski în adresa procurorului-șef al Procuraturii mun. Bălți la data de 18 august 2017, prin care Diana Buracinski a declarat că luna în martie 2014, a avut loc un incident între copilul său și copilul Irinei Negoită, ca urmare a căruia acesta din urmă s-ar fi traumatizat, iar Irina Negoită ar fi recurs la amenințări pentru a obține mijloace bănești de la Diana Buracinski (f.d. 48-50).

Prin aceeași plângere, Diana Buracinski a afirmat că în luna ianuarie 2017, Irina Negoită ar fi impus-o să scrie recipisa prin care s-a obligat să-i achite acesteia suma de 47 480 lei. La fel în plângere Diana Buracinski a relatat că în luna februarie 2017 i-a achitat Irinei Negoită suma de 20 000 lei.

Art. 239 din Codul de procedură civilă prevede că hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Art. 373 alin. (1) din Codul de procedură civilă stipulează că instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță, iar conform art. 373 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele

din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Contrar obligației instanței de judecată de a determina toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei și de a aprecia toate probele prezentate de părți și anexate la materialele cauzei, instanțele ierarhic inferioare au omis să dea aprecierea cuvenită plângerii Dianei Buracinski din 18 august 2017, precum și să stabilească dacă această plângere este relevantă, în sensul art. 700 alin. (1) din Codul civil în redacția în vigoare la data relevantă speței, pentru confirmarea existenței unui raport juridic obligațional sub formă de contract de împrumut între Irina Negoită, în calitate de împrumutător, și Diana Buracinski, în calitate de împrumutat.

După cum este indicat în Hotărârea Curții Constituționale nr. 18 din 22 mai 2017, libera apreciere a probelor nu înseamnă arbitrar, ci libertatea de a aprecia probele în mod rezonabil și imparțial, iar rezultatele aprecierii probelor sunt expuse de către instanța de judecată în acte procedurale, care trebuie să fie motivate în mod obiectiv și sub toate aspectele potrivit legii, motivarea exprimându-se prin faptul că la admiterea unor probe și la respingerea altora judecătorul este obligat să indice motivele unei asemenea soluții.

În ceea ce privește motivarea hotărârilor, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță superioară. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției (hotărârea *Suominen v. Finlanda* din 01 iulie 2003).

Prin urmare, soluția primei instanțe privind respingerea ca neîntemeiată a cererii de chemare în judecată depuse de Irina Negoită, reprezentată de avocatul Aliona Rusnac, împotriva Dianei Buracinski, cât și soluția instanței de apel, de menținere a hotărârii primei instanțe, este lipsită de o verificare motivată și de putere de convingere, fapt pe care l-a evidențiat și recurenta Irina Negoită în cererea de recurs (f.d. 87-89).

În succesiunea celor relatate, Colegiul notează că instanța de recurs este în drept să corecteze eroarea judiciară admisă de către instanțele ierarhic inferioare, deoarece eroarea nominalizată decurge din neaplicarea prevederilor art. 700 alin. (1) din Codul civil în redacția în vigoare la data relevantă speței, și nu din aprecierea arbitrară a conținutului plângerii depuse de Diana Buracinski în adresa procurorului-șef al Procuraturii mun. Bălți la data de 18 august 2017.

Așadar, în concordanță cu rigorile art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează dreptul părților la un proces echitabil, instanța de recurs este în drept să raporteze conținutul plângerii depuse de Diana Buracinski în adresa procurorului-șef al Procuraturii mun. Bălți la data de 18 august 2017, la prevederile art. 700 alin. (1) din Codul civil în redacția în vigoare la data relevantă speței, oferind părților posibilitatea ce a cunoaște toate motivele care au stat la baza soluționării prezentului litigiu.

Astfel, Colegiul reține că din conținutul plângerii depuse de Diana Buracinski în adresa procurorului-șef al Procuraturii mun. Bălți la data de 18 august 2017,

rezultă cu certitudine că Diana Buracinski a confirmat întocmirea și semnarea recipisei prin care s-a obligat să-i restituie anume Irinei Negoită suma de 47 480 lei.

Respectiv, din ansamblul probatoriului administrat la dosar, Colegiul constată cu certitudine existența unui raport juridic obligațional sub formă de contract de împrumut a sumei de 47 480 lei între Irina Negoită, în calitate de împrumutător, și Diana Buracinski, în calitate de împrumutat, cât și faptul neexecutării de către Diana Buracinski a obligației de restituire a sumei împrumutului de 47 480 lei, recunoscut de aceasta pe parcursul examinării cauzei.

Or, conform art. 512 alin. (1) din Codul civil în redacția în vigoare la data relevantă speței, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Art. 514 din Codul civil în redacția în vigoare la data relevantă speței prevede că obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Aici, Colegiul consideră necesar să menționeze că deși Diana Buracinski a invocat în conținutul plângerii depuse în adresa procurorului-șef al Procuraturii mun. Bălți la data de 18 august 2017 un viciu de consimțământ la încheierea contractului de împrumut cu Irina Negoită, aceasta nu a depus cerere reconvențională împotriva Irinei Negoită cu privire la declararea nulității contractului respectiv.

Iar, viciul de consimțământ poate servi drept cauză doar pentru declararea nulității relative a unui contract juridic, și nicidecum drept cauză pentru declararea nulității absolute a acestuia, ceea ce înseamnă că instanța de judecată nu este în drept să invoce, din oficiu, nulitatea contractului de împrumut din 11 ianuarie 2017, încheiat între Irina Negoită, în calitate de împrumutător, și Diana Buracinski, în calitate de împrumutat.

În speță, Colegiul a constatat că obligația Dianei Buracinski de restituire a sumei împrumutului de 47 480 lei, rămasă neexecutată, s-a născut din contractul de împrumut din 11 ianuarie 2017, încheiat între Irina Negoită, în calitate de împrumutător, și Diana Buracinski, în calitate de împrumutat, motiv pentru care urmează a fi admisă integral pretenția Irinei Negoită privind încasarea din contul Dianei Buracinski a sumei enunțate.

În continuare, Colegiul relevă că în conformitate cu art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată.

Potrivit art. 90 din Codul de procedură civilă, cheltuielile de asistență juridică reprezintă cheltuieli de judecare a cauzei, iar conform art. 82 din Codul de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.

În speță, Colegiul constată că Irina Negoită a achitat taxa de stat în sumă de 1424 lei pentru cererea de chemare în judecată, taxa de stat în sumă de 1 068, 3 lei pentru cererea de apel și taxa de stat în sumă de 712, 2 lei pentru cererea de recurs,

fapt confirmat prin ordinele de încasare din 09 august 2017, 06 februarie 2019 și 08 iulie 2019, adică în total taxa de stat în sumă de 3 204, 5 lei (f.d. 4; 86; 120).

Însă, Colegiul relevă că recurenta Irina Negoită nu a solicitat în cererea de recurs încasarea cheltuielilor de judecată suportate pe parcursul examinării cauzei în instanța de apel și în instanța de recurs, condiție obligatorie pentru compensarea acestora, după cum prevede art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Astfel, luând în considerare că instanța de recurs admite integral pretenția Irinei Negoită privind încasarea din contul Dianei Buracinski a datoriei în sumă de 47 480 lei, instanța de recurs va încasa de la Diana Buracinski, în beneficiul Irinei Negoită, suma de 1 424 lei cu titlu de taxă de stat, pe care Irina Negoită a achitat-o pentru cererea de chemare în judecată.

La fel, Colegiul reține că după cum rezultă din ordinul de plată nr. 721324 din 08 februarie 2018, Irina Negoită a achitat reprezentantului său, avocatului Aliona Rusnac, un onorariu în sumă de 3 000 lei în cadrul examinării cauzei în prima instanță (f.d. 34).

Conform art. 96 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Respectiv, luând în considerare că, cheltuielile Irinei Negoită de asistență juridică pe parcursul examinării cauzei în prima instanță în sumă de 3 000 lei au fost reale, necesare și rezonabile, instanța de recurs va încasa de la Diana Buracinski, în beneficiul Irinei Negoită, și suma de 3 000 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică.

Luând în considerare problemele de drept invocate în speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Irina Negoită, de a casa decizia din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 27 noiembrie 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, precum și de a pronunța o nouă hotărâre, de admitere integrală a cererii de chemare în judecată depuse de Irina Negoită, reprezentată de avocatul Aliona Rusnac, împotriva Dianei Buracinski, prin care să fie încasată în beneficiul Irinei Negoită, din contul Dianei Buracinski, suma de 47 480 lei cu titlu de datorie de bază, suma de 1 424 lei cu titlu de taxă de stat și suma de 3 000 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) și alin. (2)-(3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Irina Negoită.

Se casează decizia din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 27 noiembrie 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Irina Negoită, reprezentată de avocatul Aliona

Rusnac, împotriva Dianei Buracinski cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată, și se pronunță o nouă hotărâre, după cum urmează:

Se admite integral cererea de chemare în judecată depusă de Irina Negoită, reprezentată de avocatul Aliona Rusnac, împotriva Dianei Buracinski cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

Se încasează în beneficiul Irinei Negoită, din contul Dianei Buracinski, suma de 47 480 lei cu titlu de datorie de bază, suma de 1 424 lei cu titlu de taxă de stat și suma de 3 000 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Nina Vascan